

Saša Filipenko

ŠTVANICE

PISTORIUS & OLŠANSKÁ

Napínavý román *Štvanice* nabízí čtenáři velmi aktuální téma, jímž je manipulace veřejným míněním. Jeho hrdinou je novinář Anton Pjatyj, který v rámci své investigativní práce poukazuje na špinavé praktiky jednoho ruského oligarchy, zosobňujícího spojení kriminálního živlu s politickou a ekonomickou mocí. Ten si proto najme PR-agenturu, a dá jí úkol znepríjemňovat život nepohodlnému novináři tak dlouho, dokud se nepřestane štourat v oligarchových záležitostech, anebo alespoň natrvalo nezmizí někde v zahraničí. A agentura se pustí do práce a zahájí štvanici, která zasáhne Antona samotného, celou jeho rodinu, a nakonec se vymkne veškeré kontrole.

Štvanice může působit jako antiutopický román. Avšak v realitě současného Ruska je spojení žalobce a soudce v jedněch rukách, stejně jako propojení politiků a bezpečnostních složek s kriminálními živly bohužel utopí jen zdánlivou. Svou naléhavost má Filipenkova kniha ale i ve světě demokratickém, jehož závislost na mediálním šíření informací jej činí stále více zranitelným.

Pphoto: Lukas Lienhard / © Diogenes Verlag

Původem běloruský spisovatel **Saša Filipenko** píše rusky i bělorusky. Narodil se v roce 1984 v Minsku, během studia se přestěhoval do Ruska. Po ukončení filologie na Petrohradské státní univerzitě pracoval jako scénárista na Prvním kanálu státní televize, odkud brzy přešel do opoziční nezávislé internetové televize Dožd'.

Filipenko je autorem čtyř románů: *Bývalý syn* (Byvsij syn, 2014), *Záměry* (Zamysly, 2015), *Štvanice* (Travlja, 2016) a *Rudý kříž* (Krasnyj krest, 2017, česky 2019) a *Návrat do Ostrogu* (Vozvraščenije v Ostrog, 2019). Jeho knihy jsou dnes přeloženy do osmi evropských jazyků. V roce 2016 se stal finalistou knižní ceny *Ruskaja Premija*.

Š

T

Saša Filipenko

V

A

N

I

Z ruštiny přeložil Libor Dvořák

C

E

Pistorius & Olšanská

Příbram 2021

Tato kniha byla vydána s laskavou pomocí Ministerstva kultury ČR, Nadace Český literární fond a Nadace Michaila Prochorova v rámci programu TRANSCRIPT, podporujícího vydávání překladů ruské literatury. Издание осуществлено при участии Программы поддержки переводов русской литературы TRANSCRIPT Фонда Михаила Прохорова.

MINISTERSTVO
KULTURY

transcript

Copyright© 2020 by Diogenes Verlag AG, Zurich. All rights reserved
Překlad © Libor Dvořák, 2021

ISBN 978-80-7579-114-6

Sonáta (italsky sonare – znít) je instrumentální hudební žánr a také hudební forma, které se říká sonátová. Komponuje se pro komorní nástrojové obsazení a klavír.

ÚVOD

Po obědě se na zahradě pořádá kvíz. Ústředním tématem je ruská hudba 19. a 20. století. Za doprovodu cikád znějí Musorgskij, Čajkovskij či třeba Kjuí. Líza se dopouští jen jediné chyby: Ostrov mrtvých si splete se Symfonickými tanci. „Rachmaninov by vám to prominul,“ směje se pedagog Gněsinova hudebního učiliště, který sem také přijel na letní pobyt. Stříbro získává Pavel, který nepozná Sbor bojarů a Lásku ke třem pomerančům. Nejstarší a nejmladší, tedy Alexandr a Anatolij, odevzdávají prázdné papíry. Saša se právě vrátil z tréninku a Tolja se nemůže odtrhnout od počítačové hry.

K večeri usedají těsně před sedmou. Z reproduktorů se linou Moskevské večery. Objednaný kuchař servíruje mořské plody. Pavel se chlubí, že při výletu do Antibes vyhandrkoval u monsieur Guillauma tři láhve po šesti tisících. Alexandr mlčí. Tolja sedí u počítačové hry. Jeho maminka poznamenává, že smlouvání je nízkost, protože Francouzi, ti flašinetáři se smetákem víte kde, pak můžou vykládat, že všichni Rusové jsou hokynáři.

Po večeři všichni usedají k televizoru. Velký plochý přístroj stojí přímo tady v zahradě. Kabely se proplétají se zelenou hadicí. Nad obrazovkou krouží včela.

Otce sledují beze slova a mimořádně pozorně. Tatíček předpovídá nevyhnutelnou zkázu konzumní společnosti, rozpráví o neefektivnosti demokracie a trvá na nevyhnutelné proměně světa v duchu pravoslavných zásad. V odpovědi na otázku novinářky (neuvěřitelně krásné a fatálně pitomé momentální milenky známého ministra) otec prohlašuje, že sankcí se neobává, že žádné nemovitosti v zahraničí nevlastní a že jeho jediným bohatstvím je Rusko. Děti se rozesmějí. Matka se zasmuší.

Příští den se rozhodnou strávit na moři. Jasně modré vlny směrem k obzoru postupně blednou. Tu a tam, jako by vymačkávaly zubní pastu z tuby, za sebou jachty zanechávají dlouhou bílou brázdu. Líza s Pavlem leží na zádi a baví se o letadlech přistávajících na letišti v Nice. Elizabeth jen tryskáče počítá, Paul se soustředí na „žebračké“ nízkonákladovky a jejich airbusy či boeingy.

„A víš ty, proč se papež po vystoupení z letadla vždycky pokřičuje?“

„Nevím, proč?“

„Protože kdybys lítala s Alitalií, taky se budeš křižovat.“

Mamka s Alexandrem se uvelebili přímo na heliportu. Malý Anatolij válčí s internetovými příšerami. Žluté písmeno H přetínají tři lehátka. Mamka má na hlavě klobouk, jehož širokánskou krempu by jí záviděl i sám Saturn, Alexandr zase bejsbolku se zvednutým kšiltlem.

Na sousední jachtě se s gustem opaluje neonacistický poslanec. O společnost a zábavu se mu stará známý spisovatel. Po palubě pobíhají literátovy děti a jejich vychovatelky. Spisovatel úpěnlivě žadoní o peníze. Poslanec v zásadě není proti, ale jisté potěšení mu zatím působí spisovatelovy řečnické tanečky. Po moři se zvuk šíří zcela bez překážek.

„Panebože, pokud mu okamžitě něco nevysolí, tak mu ty peníze dám sama!“

„Četlas, co se o nás dnes píše?“

„Četla...“

Alexandr má na mysli text, který se na síti objevil teprve před pár hodinami. Po až příliš vlasteneckém otcově televizním vystoupení vyšel na blogu známého novináře článek přinášející mimo jiné informace o pár bankovních účtech (pravda, nikterak ohromujících) a několika vilách na pobřeží. Uváděla se tam také místa, kde momentálně studují Líza, Pavel a Anatolij. Dvě pařížská lycea a jedna škola jsou identifikovány přesně. O tom, že Alexandr hraje za jedno mužstvo nejvyšší francouzské fotbalové soutěže, se tu neznámo proč nepíše.

„Myslíš si, že tahle prohlášení otec odskáče?“

„Spíš si to odskáče ten, kdo to všechno zveřejnil.“

EXPOZICE

HLAVNÍ TÉMA

Hlavní část je velmi důležitou komponentou expozice. Je to základ příštího konfliktu a jeho vývoje. A tak zatímco se Slavinovi opalují na palubě, melodie nás přenáší do budoucnosti a poprvé tu také zaslechneme motiv štvance.

Jáma je vykopaná a bagr do ní spouští sloup, upevněný ke lžici. Jako mléko do sklenice do ní okamžitě natéká mlha. Kolem je ticho. Nikde ani domy, ani elektrické vedení. Jen lakonické nekonečno – temný les a šedá mračna.

Pravidla jsou jasná: Do každého kola budou nasazeni vždy jen dva psi. Medvěda ke sloupu přiváží za zadní tlapu. Zuby a drápy mu trhat nebudou. Smečka vítězí v případě, že se medvěd ocitne na zádech – a to bude samozřejmě jeho smrt.

„Tak mu snad aspoň vypíchnem oči! Když mu dopřem takový úlevy, pobije nám všechny psy.“

„Ne!“

Šéf je proti. Pravidla jsou pravidla. V rukou držíme termosky, psi jsou zatím v džípech se zapocenými okny. Nejvyšší čas začít.

Vyrazí první dvojice psů. Jejich majitel si spokojeně mne ruce, zubí se a je přesvědčen, že s medvědem je konec. Pabl. Nemá nejmenší představu, čeho je schopno zvíře zahnané do kouta. I když by to vědět mohl: Tento pozvaný host je vyšetřovatel obzvlášť závažných trestných činů. Nejspíš toho ale mnohem víc ví o výsledcích.

Ticho protrhne zuřivý štěkot psů, kteří se vrhnou na medvěda, ale hned se zase stáhnou. Prohnou hřbety a jen bezmocně rafají. Chlupy po celém těle jim vstaly. Nám zase naskočí husí kůže. Nevidíme to poprvé, ale takhle je to v prvních minutách vždycky. Jde z toho strašlivý děs. Připoutané zvíře dutě ryčí. Zvedá se na zadní, ale zaútočit nemůže. Vše, co je mu dnes dovoleno, je pomalá smrt. Šéf se usmívá.

Jatka jsou v plném chodu. Boj pokračuje. První fena s přeraženou páteří zoufale skučí. Krev teče proudem a vyhřezají střeva. Ty vnitřnosti jsou růžové, mnohem světlejší než krev. Usmíváme se, protože tenhle míša je pašák. To zvíře se nám zamlouvá, škoda jen, že už brzy bude po smrti. Než na něj poštveme mastify, dokonce bychom ho nejradši pustili, ale to šéf nedovolí...

V poledne huňáče zahrabali. Úkol pro případného preparátora by se tu nenašel žádný – míša byl rozsápaný na cáry. Člověku je ho až líto... bylo to dobré zvíře, takové kurážné...

Vracíme se do aut a pouštíme rádio. Z toho nám zpívá Lev Leščenko:

*Na tribunách už je zcela ticho,
rychle končí chvíle zázraků,
na shledanou, náš laskavý míšo,
vrať se k lesu, zanech rozpaků.
Nebud' smutný a věnuj nám úsměv,
na tenhle den dlouho vzpomínej,
a doufej, že spatříme se znovu,
nové setkání už teď si přej.*

Pauza

V této pasáži se seznámíme s věhlasným violoncellistou Markem Smyslovem, který pro nás toto dílo provede.

Nádraží v metropoli módy. Třístapadesátimetrová klenutá ocelová dvorana. Symbol někdejší Mussoliniho moci, postupně transformovaný do podoby, která je skoro krásná. Běžíme po nástupišti. Vlak se už co nevidět dá do pohybu. Já nesu violoncello a knihu, Fjodor zase kufr a pětilitrový demižon vína, kterému se tady říká *bambino*. Jen bůh ví, k čemu tak velkou nádobu s vínem potřebuje.

Přítel mi sotva stačí – však se mu taky už na konzervatoři říkalo Metrák. Nakonec do mě Feđa vrazil. Demižón spadl na zem. Všude kolem teče červené víno.

„Marku, už nemůžu! Já snad chcípnu! Prosím tě... počkej chvílku!“

„Copak já bych počkal, ale vlak sotva...“

Milano–Lugano. Je to sotva hodina cesty. Nahodilá kontrola cestovních dokladů, za oknem je zrovna vidět okraj města Como. Když se na švýcarském území začnou vagony pohupovat, máte ideální možnost prověřit si své vestibulární ústrojí.

Metrák cosi brebentí, kdežto já mlčím. Přítel se mě snaží rozpovídat, ale má to marné. Mně se mluvit nechce. Najednou jsem si vybavil bratrovu povídku a podal jsem Feďovi iPad. V pěti otevřených oknech pět zdrcujících recenzí. Pak jsem si vzpomněl na svůj poslední koncert zrovna tady, v Luganu. Tehdy mě označili za největší zklamání roku 2015. Místní hudební kritici měli za to, že jsem přeceňován. A litovali Bacha. Všechny odborné úvahy se shodovaly v názoru, že jsem sonátu zahrál příliš pomalu, rozplizle a zároveň roztržitě. Což je samozřejmě pravda, jedině že ti recenzenti neměli nejmenší tušení, co se toho dne stalo.

Pauza

Několik taktů, které nás vracejí na Azurové pobřeží.

Alexandr se opaluje na palubě a přemýšlí o Sebastianovi, mladém pracovníkovi Muzea Marka Chagalla v Nice. Minulý týden, když se mu chtěl ze své lásky vyznat a zároveň ho ohromit, pozval Sebastiana do rodinné rezidence nedaleko Juan Les Pins. Vzal mladíka za ruku a zavedl svůj objev k obrazu Marka Chagalla. Byl to samozřejmě originál.

„Kde jste to vzali?!“

„Táta to přivlekl.“

„Tvůj otec je sběratel?“

„Ne tak docela, zato je to spolužák jednoho známého politika.“

„To je povolání?“

„V Rusku ano.“

„A to si může dovolit koupit něčeho takového?“

„Oficiálně je obraz jako majetek napsán na matku.“

„A co ta je zač?“

Alexandr chápe, že pravda o jeho rodině mu v očích Sebastianových zrovna nepřidá, ale přání být upřímný vůči chlapci, který chodí na všechny jeho zápasy, škrťá veškeré vnitřní námitky.

„Představ si prastarý les. Od sovětských dob tam stojí domov důchodců. Parcely jsou tu považovány za velmi hodnotné, ale ti staří lidé se jen tak vyhnat nedají. Dal by se samozřejmě zinscenovat požár, jenže... Zkrátka a dobře existuje člověk, který bydlí o dvě vily dál – a ten tam pošle svoje lidi, aby tam diagnostikovali ptačí chřipku nebo mor. Staré invalidy rozestěhují na všechny strany. Budovu strhnou. Les prohlásí za napadený a vykácejí. Na místě strženého domu vyhrabou obrovskou jámu. Do té pak nasypou hory všelijakého svinstva a vše zahrnou zeminou – zpracování odpadu je v naší zemi zatím v plenkách. Terén urovnají a na místě někdejšího starobince, přímo na zakopaném smetí, postaví osadu z luxusních domů – rezervace nerezervace. Matka vydělává na každé etapě tohoto procesu. Je to jeden z mnoha zdrojů jejích příjmů.

Otec jakožto státní úředník na něčem takovém vydělávat nesmí. Takže teď víš, odkud máme pravého Chagalla.“

Sebastian je členem organizace komunistické strany v Nice a na telefonáty neodpovídá. Tři dny. Alexandr hledí do oblačků a napadá ho, že s tou pravdou asi tolik spěchat neměl. Pravda je lidem k ničemu, a to vždy a všude. Pravda je údělem poctivců se svědomím, kteří ovšem nemají tušení, jak se s ní porovnat. Pravda přináší jen pohromy. Saša si uvědomuje, že pravda je vždy na obtíž.

Za slunce západu se vracejí domů. Vzduch v zahradě rozvibrovalo bzučení hmyzu. Matka se zlatými náramky na ruku pocinkává jako strašák ve větru. Líza žadoní, aby směla do Paříže, Paul stojí před zrcadlem a střídavě si zvedá a zase urovnává límec, kdežto Tolja se právě dostává na další level a zabíjí „kmotra“. Alexandr se vypravuje do Nice, aby si tam s přítelem všechno vyříkal, ale nestihne to – volá otec. Matka manželovi naslouchá asi minutu, načež jí po snědé tváři sklouzne slza.

„Sašo, zaříd', ať máme co nejdřív sbaleno. Jedeme do Moskvy, otec nás chce vidět.“

„Já nejedu, mám přece zápas.“

„Ale pojeděš, otec řekl, že pro tebe má něco lepšího...“

Pauza

Ocitáme se přesně v okamžiku, kdy v sonátě poprvé zazní hlas novináře a novopečeného otce jménem Anton Pjatyj.

Anton vstupuje do pracovny a usedá ke stolu. Pohlédne na počítač, sešity a sošky Dalího a Picassa, které si přivezl ze San Sebastianu. To všechno mu teď připadá nové a zvláštní. Teprve teď si povšimne, že z porodnice přijel v návlecích. Usměje se vlastní zmatenosti. Otevře laptop a píše:

„Tohle je první text, který nehodlám zveřejnit. Tato slova jsou jen a jen pro tebe, broučku. Narozený sotva před několika hodinami. Ani jsme ti s maminkou ještě nevymysleli jméno. Mně se líbí Lera, kdežto mamince Anastasija. Soudě podle porodu budeš asi mít svou hlavu – na tenhle svět se ti dlouho nechtělo.

Až budeš tenhle text číst, v životě neuvěříš, že tvůj otec je novinář. Ale o jazyk teď nejde. Zatím si to všechno nedokážu srovnat v hlavě! Mám takový pocit, že i mluvit jsem se naučil teprve před chvilkou. Všechna slova na světě najednou získávají zcela jiný význam. Ani pořádně nevím, co bych ti tak napsal, miláčku. Všechno je to tak vřelé a zvláštní. Však se taky jen culím jako blbeček, to ano...

Zrovna jsem tě poprvé držel v náručí. Bylo to cosi nepředstavitelného! Mráz mi běhal po celém těle. Strašně moc tě miluju! Dostavují se pocity, které jsem ještě nikdy v životě nezakoušel. Je těžké uvěřit, že moře, které se ve mně rozbouřilo, se vejde do jediné hrudi.

Tvůj tatíček se samozřejmě rozplakal. Však taky sestra v porodnici říkala, že ‚dnešní tatíci už nejsou to, co bejvali‘.

Že jsou to beznadějné citlivky. Pořád jsem ji prosil, abych si tě mohl ještě pochovat, ale ta babka jen broukla, že si tě ještě užiju. Jenže mně se tak moc líbí tě chovat! Asi bych u toho klidně vydržel celý život!

Teď jsem doma. Úplně sám. Je tu ticho. Tyhle stěny tvůj hlásek ještě neslyšely. Přijedeš sem až zítra. Už tě tu čeká tvoje postýlka a tvůj první medvídek!

Krásné sny, milovaná moje! Hezky spinkej, kdežto já (to se musím přiznat) mám ještě nějakou práci. Ani maminka zatím neví, že mě napadl námět na jednu povídku – a tu chci napsat co nejdřív!“

Pauza

Ještě několik akordů, jejichž smysl pochopíme až o něco později.

Toto soudní přelíčení se podobně jako všechny významné kauzy oné doby vysílalo v přímém přenosu. Opustíme dlouhou expozici a přenesme se přímo do toho okamžiku, kdy státní žalobce znovu přistoupil k výsledku:

„Takže – buďte prosím tak laskav a vysvětlete mi, co měl ten váš post znamenat!“

„Nic.“

„Vy nás tedy hodláte přesvědčit, že jste zveřejnil prázdný post jen tak, bez jakéhokoli záměru?“

„Ano.“

„A my máme uvěřit, že autor se třemi sty tisícovkami příznivců pošle prázdný post a naprosto nic tím nemyslí?!“

„Přesně tak.“

„Vy nás máte za pitomce?“

„Rozhodně ne. Jen bych rád připomněl, že prázdná poselství do světa nevysílám jen já. Třeba náš Panovník pronáší slova, která nic neznamenají, jeho kohorta si vymýšlí zákony, které postrádají smysl, naši novináři...“

„Mluvte k podstatě věci! Ještě jednou se vás ptám, co vás přimělo k tomu, abyste na svém blogu zveřejnil post, který neobsahoval ani jediný znak?“

„Prostě jsem chtěl zjistit, k čemu to povede.“

„No dobře... Doufám, že jste tak svou zvědavost ukojil. Ctihodnosti, můžu už opustit roli advokáta, stát se žalobcem a pozvat do soudní síně poškozené?“

„Prosím.“

Na tomto místě bychom zřejmě měli zdůraznit, že v době konání tohoto procesu je v zemi, kde probíhá, už deset let po reformě soudnictví, jejímž hlavním výsledkem se stala personální optimalizace – žalobce a obhájce jsou teď jediným subjektem soudního procesu. Toto rozhodnutí bylo přijato drtivou většinou hlasů a velmi se zamlouvalo především soudcům, pro něž se jejich pracovní den (řečeno normativním právním jazykem) stal „mnohem více skvělý“.

Skupinu poškozených tvořili věřící, kteří tvrdili, že čin se dotkl jejich náboženského citění. Do soudní síně vpochodovali s plakáty a hovořili v předem naučených frázích, což se televizním divákům rozhodně muselo líbit.

„Co jste cítili, když jste si přečetli tento post?“

„Vnímali jsme to jako urážku!“

„A co přesně vás na tom uráželo, je přece známo, že ten post neobsahuje ani jediné písmeno.“

„Právě to! Ohromila nás rafinovanost, s jakou se autor tohoto takzvaného textu dotkl každého z nás. Ten člověk si zřejmě myslel, že když uveřejní prázdnou zprávu, tak my nepochopíme, že se vysmívá zrovna nám, ale my taky nejsme hloupí, Ctihodnosti! Okamžitě jsme si byli jisti, že ten mizera se rozhodl naši víru zesměšnit!“

„Pokračujte...“

„Musíme se přiznat, že jsme dlouho rokovali o tom, zda nám vůbec stojí za to toho zmetka žalovat. Jsme přece vysoce duchovní bytosti. Jistě bychom to dokázali snést, dokonce mizerovi odpustit, ale nakonec jsme se rozhodli, že celá tragická událost spočívá v tom, že se dotkl nejen citů našich, ale i citů milionů věřících, kteří se na rozdíl od nás za sebe nedokážou postavit. Za naší žalobou by proto nebylo správné spatřovat nějaký pocit křivdy, ale odpověď skutečných věřících!“

„A jak vám bylo, když jste zjistili, kolik tisíc lidí tu prázdnou zprávu repostuje?“

„Ach... darmo mluvit... z toho se nám dělalo opravdu zle... Musíme se přiznat, že to pro nás patrně byla ta nejtěžší zkouška, ještě tíživější než post samotný! Jedna věc je, když je za tím jediný člověk, protože to může být dejme tomu hlupák nebo ničema, který dostal peníze ze Západu. Ale docela jinak se musíme dívat na to, když proti skutečným věřícím zaútočí smečka spikleneckých hyen. Nemáme nejmenších pochyb o tom, že kdo tento post lajkoval nebo šířil dál, je spolupachatelem zločinu.“

„O tom rozhodne soud!“

„Jistě, jistě, Ctihodnosti, promiňte prosím! Ale přece jen – když dovolíte, než začne internetové hlasování a televizní diváci budou volit míru trestu, rádi bychom ještě jednou upozornili na cynismus této provokace. Tady myslím nikdo nepochybuje, že vše, o čem je tu řeč, se nestalo náhodou. Autor tohoto postu se jeho zveřejněním chtěl nejen vysmát věřícím, což by se ještě dalo odpustit – však my všichni jsme lidi vlídní a moudří – ale co je mnohem hnusnější, on se snažil nalévat do duší lidí takříkajíc neukotvených prázdnotu. Což je útok nejenom na věřící, ale hlavně na naši mládež, na naši budoucnost, o níž chce připravit celou naši zemi Západ. Jenže v našem případě mu takové kejkle nevyjdou, Ctihodnosti! Takové bestie si ojbeme sami!“

„Protestuji! Vy nikoho, jak jste se právě vyjádřil, jebat nebudete! Náš televizní divák se ve všem jistě zorientuje sám – a vypadá to na šibenici nebo na popravčí četu! Jako člověk, který přísahal, že bude dbát na dodržování zákona, nedovolím, aby naši Themis opanovali revanšisté, natožpak aby opanovali veřejné mínění!“

„Promiňte, soudruhu prokurátore...“

„Žádné promiňte! To nedovolím! Slyšíte?! Nedovolím! Ba co víc! Buďte si jist, že jsem vás poslouchal velmi pozorně – a z vašich úst několikrát zazněla slova jako ‚promiňte‘, ‚odpuštění‘ či ‚odpustíme‘, přestože náš soud je proslulý svou přesností, objektivitou a zásadovostí! Nepřipustím tu žádné diverzní aktivity a posouvání akcentů! Vidím, že žádáte přísný rozsudek, ale zároveň do toho vplétáte všechna ta marná slůvka, spojená s odpuštěním, porozuměním, či dokonce – až se stydím to vyslovit – s láskou! Tohle je soud, a ne mýdlová opera! Proto vás

varuji. Dávejte si pozor na to, co mluvíte! A ještě něco, řekl bych, že vina pachatele je prokázána. V tom už jsme se zorientovali a názor na věc nemůže být jiný než jednoznačný. A rád bych připomněl ještě to, abychom neustále brali v potaz přitěžující okolnost – autor daného postu ho neuzavřel a poskytl tak možnost ho repostovat, čímž lidi úskočně ponoukal k šíření prázdnoty... To jen tak mimochodem. Velmi zajímavá je ovšem jiná věc! Kde je hranice mezi zločinem autora a lidmi, kteří tu ohavnost šířili dál?! Já osobně jsem naprosto přesvědčen, že každý, kdo tuto zprávu repostoval, se automaticky rovněž stává jejím autorem. Ba co víc – protože se v tomto případě nešířil text jako takový, ale prázdno, každý, kdo se pro takovýto repost rozhodl, nepokračoval v již načatém díle, ale pustil se do nového. Máme co do činění se zločinem, jehož se dopustila skupina osob. Proto bych televizním divákům, kteří náš pořad nesledují pravidelně, rád vysvětlil, že skupinový trestný čin je považován za těžší delikt než ten, jehož se dopustí jednotlivec. V této souvislosti se domnívám, že potrestání musí být i všichni repostující. Samozřejmě si ale musíme uvědomit, že osoby, které se zločinu dopustily, na něm nesou různou míru viny, proto pro autora prázdné zprávy doporučuji dva tresty smrti, kdežto pro ty, kdož post lajkovali či repostovali, jen jeden...“

„Vcelku je mi váš postoj sympatický, můj drahý prokurátore, tím spíš, že do konce živého vysílání chybí ještě čtyři minuty, ale jako soudce mě poněkud mate, že navrhujete pohnat k odpovědnosti také každého, kdo zmáčkl tlačítko TO SE MI LÍBÍ...“

„Ano, každého, Ctihodnosti!“

„Nepřerušujte mě prosím! Jak ale naložit s těmi, kteří tu zprávu lajkovali náhodou?“

„Žádné náhodou neexistuje, Ctihodnosti! Pokud bychom snad připustili, že někdo z těch dvou set tisíc podezřelých odeslal svůj lajk náhodou, měl takový občan rozhodně dost a dost času, aby ho smazal; o repostech se nebudeme bavit už vůbec. Navíc mám k dispozici flešku s informacemi o dvou stech tisících uživatelů, kteří zprávu lajkovali nebo repostovali a přitom nepodnikli absolutně nic, aby tuto situaci změnili.“

„A existují tací, kteří by své lajky vymazali?“

„Ano, Ctihodnosti, je jich asi dvacet.“

„Vykonával na ně někdo nátlak?“

„Odpusťte mi ten bezděčný úsměv, Ctihodnosti, ale sám jistě dobře víte, že v naší zemi je podobný nátlak nepřijatelný! Popravdě řečeno jsem tak opovážlivou hloupost neslyšel už hodně dávno...“

„Mírněte se ve výrazech, jinak se může stát, že do příští sezony už vás nepustím!“

„Velmi se omlouvám, Ctihodnosti, ale prostoduchost vaší otázky mě prostě poněkud zaskočila. Není pochyb o tom, že ti lidé konali z vlastní vůle, byť si museli být vědomi, že jejich post se může dotknout náboženského cítění věřících.“

„Byli tito lidé pohnáni k trestní odpovědnosti?“

„To v žádném případě, Ctihodnosti.“

„Dobře, právě jsem se z režie dozvěděl, že nás čeká přestávka na reklamu, ale pak budeme pokračovat a s ohledem na právě zjištěné nové okolnosti zůstaneme v přímém přenosu nejméně další hodinu. Naším televizním divákům připomínám, že už teď začíná hlasování, v němž

může každý navrhnout, jaká opatření by vůči autorovi prázdné zprávy přijal. Zároveň podotýkám, že veškeré vaše odsuzující verdikty jsou zcela zdarma; pokud byste ovšem hlasovali pro osvobozující rozsudek, najdete příslušnou částku za takové rozhodnutí v tabulce tarifů vašeho operátora. Sledujte nás dál!“

Pauza

Mluví interpret

Na nástupišti jsme se dověděli, že jezero vystoupilo z břehů. Nižší mola zmizela pod vodou. Hladina zvedla zakotvené katamarány. Zaplavené bylo i nábřeží. Auto, které tu na nás mělo čekat, někde uvízlo. Pracovník lanovky nám při pohledu na naši obuv doporučuje, abychom se svezli do města a chytili si taxíka. Jsem proti, protože si moc dobře pamatuju, že hotel je blízko, ale Feďa už řekl *si*. Cesta z nádraží do hotelu trvá půldruhé minuty. Taxikář se usmívá a Metrák mu odpočítává třicet švýcarských franků.

Pokoj byl tentokrát velmi prostorný – s výhledem na jezero a hory. Nabízel nejkrásnější, ale také nejsmutnější panorama, jaké jsem kdy zažil.

V hlavě mi zněla Saint-Saënsova Labuť. Tu na koncertech obyčejně musím opakovat. Prakticky vždy, jen tehdy večer ne – to jsem ze scény utekl.

Metrák mi poslal esemesku: *Čekám tě v hale*. Postavil jsem violoncello na bok a seběhl dolů. Vyšel jsem ven. Na chvíličku. V Luganském jezeře, které se vylilo z břehů,